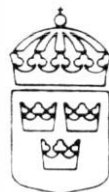

Motion till riksdagen

1986/87:Bo130

Lars Werner m. fl. (vpk)

Bostäder åt unga (prop. 1986/87:93)

Mot.
1986/87
Bo130—132

Inledning

Regeringens förslag till åtgärder för att förbättra de ungas ställning på bostadsmarknaden är både otillräckliga och delvis missriktade. Vänsterpartiet kommunisterna har senast i januari och november 1986 och till årets budgetproposition ställt en rad olika förslag till förbättringar/förändringar av bostadspolitiken. De flesta av dessa förslag är ännu inte behandlade av riksdagen. Vi hänvisar i detta sammanhang till innehållet och yrkandena i vpk-motionerna 1985/86:Bo411, Bo412, Bo414, Bo415 och Bo416, 1986/87:Bo101, Bo115, Bo116, Bo215, Bo216, Bo219, Bo407 och Bo408.

I flera av vpk-motionerna berörs ungdomarnas bostadssituation och föreslås åtgärder för att öka bostadsbyggandet, stoppa hyreshöjningarna och pressa ned boendekostnaderna, framför allt i nya och ombyggda hus. Vpk anser inte det viktigaste vara att komma med nya särlösningar för de unga och vi vänder oss bestämt emot att ge ungdomar sämre rättigheter då det gäller kvarboende och bytesrätt än andra hyresgäster. Vi vill inte medverka till att permanenta ett B-lag på bostadsmarknaden. Orättvisorna och segregationen som nu finns måste i stället avskaffas.

Bygg mera — stoppa spekulativen

Den akuta bostadsbrist som råder i många kommuner drabbar hårdast ungdomar och ensamstående, flyktingar och invandrare, framför allt i storstadsområdena. Det är de som är förlorarna på dagens bostadsmarknad, där de ekonomiskt starka — marknadskrafterna — styr. Spekulationen ökar kraftigt i omfattning och gäller bl. a. omvandlingen av hyreslägenheter till insats- och andelslägenheter, priserna vid försäljning av bostadsrätter och småhus, handeln med hyreshus, andra fastigheter och mark, och inte minst svarthandeln med andrahands- och vanliga hyreslägenheter. Hundratusentals bostadssökande ungdomar, ensamstående och barnfamiljer köar för en egen bostad. Grundorsaken till detta är att det finns för få hyreslägenheter, att det byggs för litet och att hyrorna är för höga.

Sänkta hyror — stöd till allmänheten

De idéer som finns och de flesta av de försök som gjorts eller pågår för att få fram fler bostäder till ungdomar är bra, bör tas till vara och utvecklas vidare. Det räcker inte med detta, nu behövs ordentliga generella insatser så som

vpk många gånger förordat. Vi har under senare år i olika sammanhang varnat för en situation liknande den vi nu upplever. Nu gäller det att genomföra olika åtgärder, bl. a. i form av ett riktat stöd till allmännyttan så att de kan bygga fler och billigare hyreslägenheter i olika slags hus och förvärva centralt belägna hyresfastigheter.

Ungdomarna efterfrågar helt naturligt hyreslägenheter men har inte råd att betala de alltför höga hyrorna i nyproducerade och ombyggda lägenheter. Hyrorna måste minskas genom en sänkning av den garanterade räntan och hyreshöjningarna stoppas genom att årliga upptrappningar bromsas. Nya och ombyggda lägenheter måste hålla en bra utrustnings- och utrymmesstandard. En majoritet av de ungdomar som efterfrågar en egen bostad vill säkerligen inte pruta på den standard de vuxit upp med i den egna lägenheten. En annan sak är att acceptera en lägre standard under en kort tid och ta till vara den resurs som tomma lägenheter i rivnings- och ombyggnadshusen utgör.

Inga ungdomskontrakt och kategorihus

Det uttalade syftet med ungdomsbostadsstödet är att få fram *genomgångsbostäder* för ungdomar. För att få fastighetsägaren att uppfylla vad som borde vara en självklarhet — att lämna lägenheter som inte används för permanentboende, nyproducerade, ombyggda eller ledigblivna lägenheter till förmedling av kommunen — skall fastighetsägaren nu erhålla 2 400 kr. per år, utöver normal hyra, för varje lägenhet som upplåts till bostadslösa ungdomar. Det behövs en rad åtgärder för att få fram ett tillräckligt antal lägenheter till dagens akuta behov. Mycket viktigt är också att tillgodose bostadsbehovet för alla människor med handikapp och att handikappprörelsens krav på egna bostäder uppmärksammas. Ungdomsbostadsstödet utformning, förslaget om särskilda ungdomskontrakt och liknande särlösningar för ungdomar innebär inte att vi får fler lägenheter utan endast farliga provisorier som kan leda till ökade svårigheter: till kategorihus, etc.

Bostadsbidrag till alla hushåll utan barn

Regeringsförslagen är svåra att acceptera med den utformning förslagen har getts. Det är bra att en förutsättning är kommunal förmedling av lägenheterna men dåligt att stödet föreslås upphöra då ungdomarna fyllt 25 år. Ungdomsbostadsstödet bör i stället utgå i form av förbättrade bostadsbidrag och då till alla hushåll utan barn. Vpk har under många år föreslagit betydande förbättringar av bostadsbidragen och vi är nu förvånade över att regeringen för tredje gången på kort tid underlåtit att föreslå återinförande av bostadsbidrag till alla hushåll utan barn trots riksdagens "beställning" härom, våren 1986. Behovet av bostadsbidrag är säkert ofta väl så stort för andra hushåll som för ungdomar mellan 18 och 28 år. *Vi upprepar nu förslagen* i de motioner om bostadsbidrag som ännu inte behandlats av riksdagen.

Regeringen föreslår nu, i likhet med vad vpk föreslagit i en motion under allmänna motionstiden, att lånevillkoren för nyproduktion av studentbostäder skall bli samma som för allmännyttan, och det är bra. Dåligt är

emellertid förslaget att ungdomsbostadsstödet inte skall utgå till studentbostadsföretag, men väl till andra fastighetsägare. Motivet att det här gäller lägenheter som man måste lämna efter studierna rimmar dåligt med förslaget om att sådant bidrag i normalfallen skall utgå till lägenheter för ungdomar med särskilda ungdomskontrakt där förbehåll också finns beträffande besittningsskydd och bytesrätt. Vi föreslår därför att eventuellt ungdomsbostadsstöd skall kunna utgå även till studentbostadsföretag.

Tidigare vpk-förslag

Vpk har, som tidigare påpekats, i olika motioner föreslagit andra alternativa åtgärder för att lösa inte bara ungdomarnas bostadsproblem. Dit hör bl. a. förslagen om en *förstärkning av hyresgästernas ställning* och en *skärpning av lagstiftningen*, bl. a. så att alla nya och lediga lägenheter förmedlas genom bostadsförmedlingarna. *Övernattningslägenheter och kontoriserade bostäder* skall frigöras och återställas samt ställas till bostadsförmedlingarnas förfogande. *Rätt för andrahandshyresgäst* att efter viss hyrestid få överta hyresrätten. *Ett stopp för omvandling av hvreslägenheter* till insats- och andelslägenheter och införande av hembudsskyldighet och reglerade priser på bostadsrätter. *Lägenheter skall inte få stå tomma* i avvaktan på eventuell sanering, omvandling eller försäljning. *Vi upprepar nu dessa förslag och föreslår* med hänvisning till innehållet i denna och tidigare inledningsvis nämnda motioner att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att förslag snarast bör föreläggas riksdagen i enlighet härmed.

Ungdomsbostadsstödet

Stöd till nyproduktion och ombyggnad skall enligt regeringens förslag förmedlas via kommunerna till fastighetsägarna. Vi tror att detta stöd kommer att få liten betydelse då det gäller tillkomsten av *nya* lägenheter utöver vad som pågår eller planeras. Däremot finns det risk för att andra bostadssökande än ungdomar i åldern 18—25 år får ännu svårare att erhålla bostad. Det finns enligt vår mening ingen anledning att nu ge fastighetsägarna extra subventioner utöver gällande hyra för att upplåta disponibla lägenheter eller införa något slags "hittelön" för ungdomsbostäder. Vi föreslår därför att stödet i stället skall utgå i form av förhöjda bostadsbidrag inte bara till ungdomar, utan till alla hushåll utan barn.

Ungdomsbostadsbidraget

Utformningen av regeringsförslaget är sådant att bostadsbidragen blir otillräckliga för att på något avgörande sätt förbättra de ungas möjligheter att efterfråga och betala en bra bostad. Angivna belopp är alltför låga både beträffande övre hyresgränser och inkomstgränser. Marginaleffekterna av förslaget kan också bli andra än vad som avsetts och leda till totala försämringar av ekonomin vid ganska små extrainkomster. Vpk har i tidigare motioner föreslagit en ordentlig förbättring av bostadsbidragen och våra förslag nu anknuter till dessa (1986/87:Bo115 och Bo216).

I förhållande till nu föreliggande regeringsförslag bör bidraget förändras enligt följande:

- Bostadsbidrag skall kunna utgå till alla hushåll utan barn.
- Bostadsbidrag lämnas till 80 % av bostadskostnaderna mellan 600 kr. och — för ensamstående 2 000 kr./månad och — för makar/samboende 2 400 kr./månad.
- Beträffande inkomstprövningen bör, bl. a. för att minska marginaleffekterna, bidragen reduceras enligt det system som föreslås i regeringens proposition 1986/87:48, dvs. en enhetlig inkomstgräns på 59 000 kr./år och en reduktionsgräns om 20 %.
- Minsta bidragsbelopp som betalas ut bör vara det som nu gäller för bostadsbidrag, nämligen 50 kr./månad.

Sammanfattning

Vpk kan inte acceptera regeringens förslag "om bostäder åt unga" med den utformning flera av förslagen har. Ett genomförande av dessa förslag löser inte de stora problemen på bostadsmarknaden med bostadsbrist, omfattande spekulation och höga hyror. De begränsade åtgärderna med särlösningar för ungdomar som föreslås kan bidra till att öka motsättningarna mellan ungdomar och andra bostadssökande. Stor risk föreligger att olika särlösningar leder till ett accepterande av ett boende med alltför låg standard och försämrade rättigheter för hyresgästerna. Rätten till en modern bostad med tillräckliga utrymmen till rimliga kostnader och trygghet i boendet måste gälla även ungdomar.

Ungdomarnas ställning på bostadsmarknaden måste förstärkas liksom för ensamstående, flyktingar, invandrare och barnfamiljer. Men detta bör då inte ske genom tillskapande av nya genomgångsbostäder i stil med dem som ca 6 000 flyktingar i vårt land för närvarande bor i. Åtgärder som snabbt måste sättas in skall avse hela den del av befolkningen, som inte har eller inte har råd att efterfråga en egen eller bättre bostad. Kommunerna har det direkta ansvaret för sina invånares bostadsförsörjning och det är där som initiativ måste tas för att lösa bostadsproblemen. Men det är statsmakterna, regering och riksdag, som har det övergripande ansvaret. Statsmakterna måste därför se till att villkoren för bostadsbyggandet, stödet till bostadskonsumenter och lagstiftningen blir sådana, att vi snabbt kan klara de största bristerna. Ekonomiska och andra förutsättningar finns, möjligheterna är större än de varit på länge. Nu handlar det om politisk vilja.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regeringens proposition 1986/87:93 om bostadspolitik i övrigt och att förslag snarast föreläggs riksdagen härom.

Stockholm den 16 mars 1987

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svenxson (vpk)

Tore Claeson (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)